

Pražský lingvistický kroužek

srdečně zve na veřejné představení 7. svazku nové řady svých *Travaux*

Karl Bühler, znovuoobjevování teorie jazyka

Vědecké dílo Karla Bühlera (1879 – 1963) postihl mimořádně krutý osud, stalo se kanonickou položkou universitní výuky: ta je trivializovala do několika málo pouček a jejich úspěšné odříkání u zkoušky spolehlivě imunizovalo celé generace badatelů před tím, aby je vůbec jen napadlo o něm samostatně přemýšlet; vědecká díla přitom žijí, jen pokud se dál aktuálně promýšlejí. Vědecké dílo Karla Bühlera za promyšlení opravdu stojí, zcela mimořádně to pak platí pro ten jeho výsek, jež nazýváme teorií jazyka. To je 1° rozsáhlý soubor studií, v nichž se Bühler, lékař-fysiolog a experimentální psycholog, zabývá fenoménem lidské řeči; 2° rozsáhlá monografie nazvaná prostě *Sprachtheorie* (1934). Bühlerova teorie jazyka je podnětná zejména proto, že:

- je vzorem nadoborovosti. Dnes tolik vzývaná mezioborovost velmi často funguje jen jako oportunní syndikát úzkoprsých specializací. Bühlerova teorie jazyka oproti tomu představuje autentický průnik oborů, jež navzájem vystupují co autonomní dimenze jednoho mnohorozměrného jevového světa. Lidská řeč je specifický projev lidského duševna o rozměrech, které se navzájem předpokládají: individuální vývoj je podmíněn kolektivní stabilitou, fyziologické vnímání intelektuálním rozuměním, jedinečná tvořivost plně zaběhanými automatismy;
- je vzorem adekvátního uchopení jazykového znaku i znaků jiných sémiologických řádů. Znak se vždy vyděluje z celku, vždy se vyděluje zároveň skrze vnímání a rozumění, vždy se vyděluje zároveň vůči jiným znakům; navzájem vydělené znaky přitom přirozeně patří do okolí a rámců různého druhu a různých povah, ony rámce běžně přecházejí jeden do druhého. V tomto ohledu představuje Bühler další krok v linii Humboldt – Saussure, další argument proti tradici logicko-ontologické;
- je vzorem vědeckého zvládnutí technických prostředků. Pracuje s experimenty, vede k experimentování a přitom vždy ví, proč co sleduje, čím co poměřuje, jak co interpretuje.

Bühlerova teorie jazyka je relevantní pro fyziologii a psychologii, z nichž vyšla, pro lingvistiku a sémiologii, které soustavně rozvíjela, pro pedagogiku a filosofii, v jejichž rozpětí vždy uvažovala. Uvítáme příslušníky všech uvedených oborů stejně jako zvědavé lidi bez ohledu na jejich oborové zařazení.

Těšíme se na vás

v pondělí 4. března v 18h00
FF UK, Palachovo nám. 2, Praha

v posl. 104, 1. patro

O Karlu Bühlerovi a jeho teorii jazyka promluví **Tomáš Hoskovec** a **Martin Pokorný**, pražští přispěvatelé do mezinárodního sborníku *Karl Bühler, une théorie du langage redécouverte – eine Sprachtheorie wiederentdeckt – a theory of language rediscovered* (*Travaux du Cercle linguistique de Prague, nouvelle série, volume 7*); sborník sám bude možné na místě zakoupit za promoční cenu 400 Kč.